

Güvenilir bir râvinin kullandığı rivayet lafzı hadisi hocasıyla görüşerek aldığına açıkça işaret ediyor ve yapılan araştırmalar da bunu doğruluyorsa râvi ile şeyhi arasında kopukluk yok demektir. Fakat râvinin kullandığı rivayet lafzı kapalı olduğu için hocasıyla görüşüp görüşmediği açıkça anlaşılmıyorsa rivayetin muttasıl sayılıp sayılmayacağına hadis tenkitçileri arasında ihtilâf vardır. Bu ihtilâf şöylece özetlenebilir: 1. İbnü's-Salâh'ın nakline göre muttasıl olduğu tesbit edilemeyen bu tür hadisler mürsel veya münkattıdır (*Muḳaddime fi 'ulûmî'l-hadîs*, s. 29). 2. Râvinin hocasından hadis işittiğini açıkça söylemesi veya bunun başka bir yoldan bilinmesi gerekir. Âlimlerin çoğunluğunun "an" veya "enne"yi birbirine eşit kabul ettiğini söyleyen İbn Abdülberre'e göre rivayet lafızlarına değil hocanın meclisinde bulunmaya, semâa ve müşahedeye bakılır. Bir râvinin semâi diğerinden daha sahihse, rivayetinde kopukluk yoksa onun rivayetin muttasıl olduğu kabul edilir (*et-Temhîd*, I, 18). 3. Abdürrahîm b. Abdülkerîm es-Sem'ânî'ye göre râvinin hocasıyla uzun süre beraber olması şarttır. 4. Müdellis olmayan râvinin hocası ile likânın bilinmesi gerekir. Ali b. Medîni ve Buhârî başta olmak üzere muhaddislerin ve fakihlerin çoğunluğunun bu görüşte olduğu nakledilmektedir. Râvinin semâi veya likâi biliniyorsa, tedlîs yaptığı da tesbit edilmemişse o rivayeti hocasından duyduğu kabul edilir. 5. Râvi müdellis değilse hocasıyla çağdaş olması yeterlidir ve birbirleriyle görüşmeleri (likâ) şart değildir. Müslim b. Haccâc bu görüşte olup çoğunluğun da bunu benimsemiş olduğunu ileri sürmektedir. Buhârî ise bu görüşün aksine hoca ile talebenin bir defa bile olsa likânın bilinmesini gerekli görmektedir. Muhaddislerin çoğunluğuna göre hadisin muttasıl olması için hoca ile talebenin likâi yeterlidir ve ayrıca semâ şartı aranmamıştır. Diğer bir ifadeyle râvi hangi rivayet lafzını kullanırsa kullansın hocasıyla likâi biliniyorsa rivayeti muttasıldır. Bununla beraber ihtiyata uygun olan öğrencinin hocasından hadis aldığı için ispat edilmesidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Râmhürmûzî, *el-Muḳaddîşü'l-fâşıl* (nşr. M. Accâc el-Hatîb), Beyrut 1404/1984, s. 476-523; Hâkim en-Nisâbü'rî, *Ma'rîfetü 'ulûmî'l-hadîs* (nşr. Seyyid Muazzam Hüseyin), Medine 1398/1977, s. 17, 34; Hatîb el-Bağdâdî, *el-Kifâye* (nşr. Muhammed el-Hâfîz et-Ticânî), Kahire 1972, s. 380-404, 421, 461; İbn Abdülber, *et-Temhîd limâ fi'l-Muvaṭṭa' mine'l-me'ânî ve'l-esânîd* (nşr. Mustafa b. Ahmed el-Alevî – M. Abdülkebîr

el-Bekrî), Mağrib 1982, I, 18; İbnü's-Salâh, *Muḳaddime fi 'ulûmî'l-hadîs*, Beyrut 1398/1978, s. 21, 29, 62-87; Şemseddin es-Sehâvî, *Fethu'l-muğîs* (nşr. Ali Hüseyin Ali), Beyrut 1412/1992, I, 189-199; II, 151-317; III, 2-29; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî* (nşr. Abdülvehhâb Abdüllatîf), Kahire 1385/1966, I, 70, 117-121, 183, 214-228; II, 8-64; Emîr es-San'ânî, *Tavzîhu'l-efkâr* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd), Medine, ts. (el-Mektebetü's-selefiyye), I, 42-44, 134-136, 331-334; Fuat Sezgin, *Buhârî'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar*, İstanbul 1956, s. 17-46.

SALAHATTİN POLAT

LİMNİ

Ege denizinde
Yunanistan'a bağlı ada.

Ege denizinin kuzey kesiminde Çanakale Boğazı'na 61 km. uzaklıkta yer alır. 476 km² genişliğinde olup kıyı uzunluğu 259 kilometreyi bulur. Genellikle düz bir arazi yapısı olan adanın en yüksek noktası 430 metredir (Skopia tepesi). Bugün Lemnos / Limnos adıyla anılan ada Türk kaynaklarında İlimni, Limoz, Limnoz, Ortaçağ İtalyan kaynaklarında ise Stalimene şeklinde geçer. Adayı antik dönemden beri meşhur yapan en önemli özelliği, tedavi edici olduğuna inanılan ve Osmanlı belgelerinde "tîn-i mahtûm", Batı eserlerinde "terra Limnia, terra sigillata" adı verilen bir çeşit toprağın çıkarıldığı yer olmasıdır.

Limni'nin yerleşim tarihi yapılan arkeolojik kazılara göre milâttan önce 5000 öncesine iner. Eski Grek kaynakları buranın halkının Trakya'dan gelmiş olduğunu belirtir. Milâttan önce VI. yüzyılda Persler'in hâkimiyeti altına giren ada milâttan önce 477'de Delos birliğine katıldı. Bir ara Spartalılar'ın eline geçtiyse de bu hâkimiyet uzun sürmedi. 197'de Roma himayesini benimseyip bağımsızlığını korudu. VI. yüzyılda Doğu Roma'ya bağlı bir piskoposluk haline geldi. 1082'den itibaren buraya İtalyan tüccarları yerleşmeye başladı. Bu arada X ve XI. yüzyıllarda Girit'teki Arap ve Anadolu kıyılarındaki Türk denizcilerinin akınlarına mâruz kaldı. 1204'te İstanbul'un Latinler'in eline geçmesinin ardından buraya Venedikli Filocalo Navigaioso yönetici olarak gönderildi. 1207'de onun ölümünden sonra oğulları "megadük" unvanıyla adanın idaresini 1279 yılına kadar ellerinde tuttular. Bizans'ın İstanbul'a yeniden hâkim oluşunun ardından VIII. Mikael 1277-1279 yıllarında adanın merkezi Palaiokastron'u kuşatma altına aldı. Son megadük Paolo kuşatma sırasında ölünce adada zaman

zaman kesintili de olsa 1453'e kadar sürecektir Bizans idaresi başladı. Bu dönemde Venedikliler adayı geri almak için ilk 1306-1309, ikincisi 1377-1381 yıllarında iki büyük sefer düzenlediler. Onların dışında 1292'de Sicilya'nın Aragon kralları adına korsanlık yapan Roger de Louria ve 1296'da Venedik-Ceneviz savaşları sırasında Venedikli Malabranca adayı yağmalamıştı. 1303'te Katalanlar buraya akında bulundular. Adanın yerleşim tarihi bakımından en önemli olay 1327'de gerçekleşti. İmparator ve aynı zamanda tarihçi olan Kantakuzenos, II. Andronikos'un Trakya'da bulunan ve paralı asker olarak Bizans'a hizmet veren 2000 kişilik Kuman Türkü'nün aileleriyle birlikte Limni, Taşoz ve Midilli'ye yerleştirilmesini emrettiğini belirtir. Bunlardan birkaç yüz aile Limni'ye giderek yerleşti. Ada, Yıldırım Bayezid'in İstanbul kuşatması sırasında (796/1394) Bizans ve Latin ilişkileri bakımından önem kazandı ve İstanbul'un düşmesi halinde Limni hakkında ileriye dönük stratejik planlamalar yapıldı. Kardeşi Çelebi Mehmed'e karşı taht iddiasıyla harekete geçen ve Bizans'a sığınan Şehzade Mustafa (Düzmece Mustafa), Bizanslılar tarafından yeniden harekete geçirileceği 1421'e kadar Limni'de tutuldu. Ada 1439'da Venedik, 1441-1442'de Türk filosunun akınlarına uğradı.

1453'te İstanbul'un fethinin hemen ardından Limni Osmanlı idaresi altına girdi. İmrozlu Kritovulos'un çabaları sonucu Taşoz ile birlikte haraç ödemek şartıyla Midilli'de yerleşmiş bulunan Gattilusio ailesine bırakıldı. 1455'te Limni için 2325 altın haraç yollandı. Osmanlı kaynaklarına göre 860 (1456) yılında Enez'i alan Osmanlı kuvvetleri ardından Taşoz ve Limni'yi ele geçirdi. Bizans tarihçisi Dukas ise Limni halkının orada yönetici olarak bulunan Nikolas Gattilusio'yu istemeyip padişaha haber gönderdiğini, adanın doğrudan İstanbul'dan yollanacak bir idareci vasıtasıyla yönetilmesi talebinde bulunduğunu, bunun üzerine Hamza Bey'in vali olarak görevlendirildiğini belirtir. Ayrıca Palaiokastron'a kapanmış olan Nikola'yı almak için gelen Midilli yöneticisine (Gattilusiolar) ait kuvvetlerle Limnili 500 süvari arasında çarpışma olduğunu, bunların Nikola'yı kaleden alıp Midilli'ye zorlukla dönebildiklerini (Mayıs 1456), bu olaydan üç gün sonra Kaptanıderyâ İsmâil Bey'in adaya gelip Hamza Bey'i idareci olarak bıraktığını yazar (*Bizans Tarihi*, s. 207-208). 1456 yılı sonlarına doğru ada papalık donanması tarafından işgal edil-

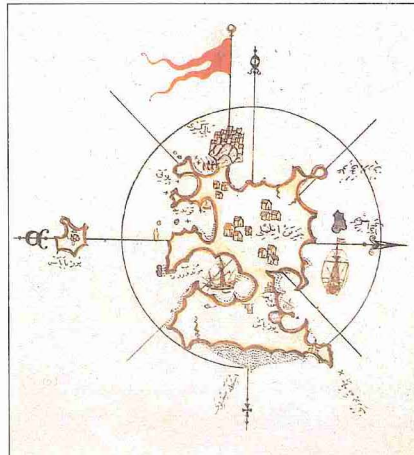
di. Ada muhafızı Murad ve 100 yeniçeri esir alındı. İtalyan kuvvetleri üç yıl kadar adada kaldı. İmrozlu tarihçi Mikhael Kri-tovulos, kendi çabalarıyla adadaki İtalyan kuvvetlerinin buradan ayrıldığını (1459 kışı) ve adanın Mora Despotu Demetrius'a bırakılmasını sağladığını belirtir (*Tarih-i Sultan Mehmed Hân-ı Sâni*, s. 167-170). Böylece ada, yıllık 3000 altın haraç öde-mek şartıyla Mora'dan çıkarılmış olan Despot Demetrius Paleologos'a verildi (1460). Osmanlı-Venedik savaşları sırasın-da adada Rum korsan Comino üstlendi ve Palaioastron'u kendisine merkez yaptı. Bu mücadele sırasında ada Venedikliler tarafından ele geçirildi. 1468, 1470, 1477 ve 1478'deki Osmanlı hücumları etkili ol-du. Muhtemelen Zilkade 883 (Şubat 1479) Osmanlı-Venedik antlaşmasında adanın Osmanlılar'a aidiyeti kabul edildiğinde bu-rası Osmanlı idaresi altında bulunuyordu. Nitekim adanın ilk tahririne ait defter-de bulunan kanunnâme metninin -eğer yanlış yazılmamışsa- 15 Receb 882 (23 Ekim 1477) tarihini taşıması bu konuda belirleyici bir işarettir.

Osmanlı idaresi altına girdikten sonra Limni Gelibolu sancağına bağlı bir kaza oldu ve buraya Bozbaba ile Semadirek adaları da bağlandı. 895 (1490) yılı tahririne göre adanın merkezi Palukası (Pa-laiokastron) idi. Burada dört mahalle (Bü-yükkapı, Lonca, Karakal, Mavrohorı), elli iki hâne, dokuz bekâr erkek nüfus (top-lam yaklaşık 250 kişi) bulunuyordu. Aynı tarihte Kal'a-i Kasrı (Kotsinos, Kostron) adlı bir başka müstahkem kasaba daha var-dı. Adada yirmi kişilik küçük bir Osman-lı garnizonu mevcuttu, sayıları ileriki ta-rihlerde giderek arttı ve kırkı geçti. Lim-ni'deki köyler adanın idarecisi olan su-başının timarlarına tahsis edilmişti. Adanın toplam nüfusu 700 hâneyi biraz geçiyordu (yaklaşık 3000-3500 kişi). 6000 kişinin yaşadığı belirtilen 1470 tarihli Ve-nedik kaynaklı tesbitlere göre 1489'da görülen bu nüfus düşüşü yaşanan savaş ortamı ve belirsizlik dolayısıyladır. Daha sonra Limni'den kaçan ahalinin bir bölü-münün geri döndüğü anlaşılmaktadır. Adadaki hristiyan ahaliden 260 kişi mu-hafaza hizmetiyle yükümlü kılınmış ve kendilerine bunun karşılığında vergi mu-afiyeti sağlanmıştı. Sivil müslüman nü-fus bir hânedan ibaretti. 925 (1519) yılı-na ait defterde adanın nüfus bakımından giderek kalabalıklaştığı tesbit edilmek-te-dir. Adanın merkezi olan kasabanın otuz üç hâne 126 bekâr erkek nüfusuna kar-şılık buradaki mahalle sayısı beşe yüksel-

miş, sivil halkın bir bölümü daha muha-faza hizmetine alınmıştı. Köy sayısı sek-seni geçmiş, nüfus ise 850 hâneye ulaş-mıştı (yaklaşık 4500-5000 kişi). Bu tahrir-in yapıldığı yıllarda Pîrî Reis adanın mer-kezine Türkler'in "Balıkesri", yerli halkın ise "Palyokastro" dediklerini, kalenin sarp bir kayalığın üzerinde yer aldığını, ayrıca ikisi harap üç kalenin daha bulunduğ-u, Kondiya ve özellikle Mondros körfezi-nin gemiler için son derece uygun liman olduğunu ifade ederek topografya hak-kında ilgi çekici bilgiler verir (*Kitâb-ı Bah-riye*, s. 100-104).

XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde hazırlanan deftere göre, 1519'dan itibaren aradan geçen on yıllık bir süre içinde adanın de-mografik yapısında önemli değişimler oldu. Adanın merkezi olan kasaba 130 hâ-neye (650-700 kişi) ulaştı, mahalle sayısı altıya yükseldi. Toplam nüfus 1310 hâne-ye çıktı (yaklaşık 6500-7000 kişi). Bu yük-seliş XVI. yüzyıl ortalarında da sürdü. 964 (1557) ve 975 (1567-68) yıllarına ait ka-yıtlardan anlaşıldığına göre hâne sayısı 2000'e yaklaştı (10.000 kişi). Ayrıca bu sı-ralarda müslüman nüfusta kısmî bir artış oldu. İlk yıllarda kale muhafızı ve diğer görevliler hariç sivil müslüman sayısı bir ile üç hâne arasında iken bu son tarihler-de elli hâneye ulaştı. Bunun otuz kadarını müslüman Çingeneler oluşturuyordu. XVI. yüzyılın sonlarında adanın nüfusu bi-raz daha artarak 15.000 dolayına erişti. Kasaba ise XVI. yüzyıl ortalarında 360 er-kek nüfusa sahipken 1600 yılına doğru bu rakam 600'e dayandı (yaklaşık 1800 kişi).

Pîrî Reis'in *Kitâb-ı Bahriyye* adlı eserinde Limni adasının haritası (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 2612, vr. 52^a)

Yerleşme tamamıyla kalenin alt tarafına doğru yayıldı. Nüfus artışına paralel ola-rak 1006 (1598) yılında Palaioastron ka-sabasında pazar kurulması için izin verildi ve Türk nüfusun ihtiyacı için kale altında-ki Mustafa Reis Mescidi cami haline dö-nüştürüldü (BA, MAD, nr. 5582).

XVII. yüzyılda Limni adası Çanak-kale Boğazı'nın kontrolünde hayatî bir önem kazandı. Buradaki asker ve muhafız sa-yısı artırıldı. Ayrıca Rebîülâhır 1022 (Ha-ziran 1613) tarihli bir karara göre burası sancak haline getirilip beyliğine Hızır Bey getirildi (BA, KK, nr. 71, s. 476). XVII. yüz-yıl ortalarında Osmanlı-Venedik savaşları sırasında 1656 Temmuzunda ada Vene-dikliler tarafından işgal edildiye de 1657 Kasımında geri alındı. Bundan az sonra adayı gören seyyah Randolph buranın sa-vaştan oldukça etkilenmiş olduğunu, da-ha önce elli köy varken bu sayının yir-miye düştüğünü, bir Türk garnizonunun yer aldığını, çok sayıda Türk ve Rum aha-linin burada yaşadığını, iyi cins koyun ye-tiştirildiğini belirtir (*Ege Takımadaları*, s. 40).

1770'te Rus donanması tarafından ku-şatılan Limni, Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın Mondros Limanı'na gelmesi üzerine kurtarıldı. 1807'de Ruslar kısa bir süre için adayı işgal ettiler. XIX. yüzyılın ilk çey-reğinde Örfî Efendi'nin adada elli altı köy ve 25.000 (?) nüfusun bulunduğunu, zi-raata uygun bir yer olduğunu, buğday, arpa, tütün, darı, bakla, üzüm, incir ye-tiştığını, şarap ve zeytinyağı üretimi ya-pıldığını belirtmesi (*Coğrafya*, vr. 50^b), iş-gallere rağmen adanın durumunda önem-li bir değişme olmadığını gösterir. 1821 Yunan isyanı sırasında adada herhangi bir hareketlenme olmadı. Hatta Rum âsilerin adaya yönelik saldırılarında ada halkı Osmanlı güçlerine yardımcı oldu. İki büyük saldırı hep birlikte geri püskürtül-dü. Bu sırada adada eli silâh tutabilecek nitelikte 300 civarında Türk, 13.000 dola-yında da Rum ahali bulunuyordu (Es'ad Efendi, s. 764-767). 1831 sayımlarına göre adada 5491 erkek nüfus vardı, bunun 511'i Türkler'den oluşuyordu. Bu rakam adada 18.000 dolayında nüfusa işaret eder. 1885'te nüfus 21.300 iken (1900'ü Türk) 1894'te bu sayı 23.500 kadardı. V. Cuinet adada 27.000 kişinin yaşadığını, bunun 2450'sinin Türk olduğunu belirtir (I, 475). Bu sıralarda adada altı cami, bir tekke (Mısırî Mehmed Niyazî), 164 kilise, 585 dükkân, bir han mevcuttu. Ada XIX. yüzyılın ikinci yarısında Cezâyir-i Bahr-i

Sefid eyaletinin bir sancağı durumunda olup İmroz ve Bozcaada birer kaza olarak buraya bağlıydı. Merkez kaza ise Mondros ve Boz Baba adası nahiyelerinden oluşuyordu.

Limni 21 Ekim 1912'de Yunanlılar tarafından işgal edildi. 1915'te Çanakkale savaşları sırasında müttefik güçlerin ana üssü oldu. Osmanlı Devleti'yle İtilâf devletleri arasında yapılan ve savaşa son veren anlaşma adanın Mondros Limanı'nda imzalandı (30 Ekim 1918). Daha sonra Lozan Anlaşması'yla ada Yunanistan'a bırakıldı. Bu sırada adada 2540 Türk yaşıyordu. Bunların bir kısmı 1920'de, bir bölümü daha sonra adadan ayrıldı, yerlerine 1923'te Anadolu'dan gelen 3000 Rum yerleştirildi. Bugün nüfusu 15.000 dolayında olan Limni bir turizm merkezi durumunda olup Myrina kasabası (Palaïokastron) adanın merkezi ve en kalabalık yerleşme yeridir. İkinci önemli merkez Moudros'tur (Mondros). Diğer kasabalar Atsiki, Kondias, Kondopouli ve Repondi'dir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. 25, 75, 307, 434, 490, 702, 724; BA, MAD, nr. 5582; BA, KK, nr. 71, s. 476; TK, TD, nr. 141; Dukas, *Bizans Tarihi* (trc. VI. Mirmiroğlu), İstanbul 1956, s. 207-208; Kritovulos, *Tarih-i Sultan Mehmed Hân-ı Sâni: İstanbul'un Fethi* (trc. Karolidi, haz. Muzaffer Gökman), İstanbul 1967, s.167-170; Aşıkpaşazade, *Tarih* (Atsız), s.195; Piri Reis, *Kitâb-ı Bahriye* (haz. Fevzi Kurdoğlu - Ali Haydar Alpagot), İstanbul 1935, s. 100-104; B. Randolph, *Ege Takımadaları: Arşipelago* (trc. Ümit Koçer), İstanbul 1998, s. 40; Örfi Efendi, *Coğrafya*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2045, vr. 50b; Şem'dânîzade, *Mürî't-tevârih* (Aktepe), II/B, s. 35-36; Es'ad Efendi, *Vak'a-nüvis Es'ad Efendi Tarihi. Bahir Efendi'nin Zeyl ve İlâveleriyle: 1237-1241/1821-1826* (haz. Ziya Yılmaz), İstanbul 2000, s. 764-767; *Cezâyir-i Bahri Salnâmesi: 1302 Senesi*, Rodos 1302, s. 232-243; a.e.: 1311 Senesi, s. 475; Cuinet, I, 475; J. Haldon, "Limnos, Monastic Holdings and Byzantine State. ca.1261-1453", *Continuity and Change in the Late Byzantine and Early Ottoman Society* (ed. A. Bryer - H. Lowry), Birmingham - Washington 1986, s. 161-215; P. Topping, "Latins on Lemnos Before and After 1453", a.e., s. 217-234; Sırrı Erinc - Tâlip Yücel, *Ege Denizi: Türkiye ile Komşu Ege Adaları*, Ankara 1988, s. 96-97; Yasemin Demircan, "Limni Adası'nda Çıkarılan Tiyn-ı Mahtum Madeni Hakkında", *Osmanlı*, Ankara 1999, III, 322-326; *Ege Adalarının Ege-menlik Devri Tarihçesi* (ed. Cevdet Küçük), Ankara 2001, bk. İndeks; H. Lowry, *Fifteenth Century Ottoman Realities, Christian Peasant Life on the Aegean Island of Limnos*, İstanbul 2002; N. Beldiceanu, "Structures socio-économiques à Lemnos à la fin XVe siècle", *Turcica*, XV, Paris 1983, s. 247-266; J. H. Kramers - [Besim Darkot], "Limni", *IA*, VII, 60-61; A. H. de Groot, "Limni", *EP* (İng.), V, 763-764.

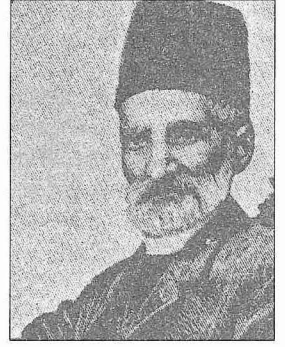
FERİDUN EMECEN

LİMONCIYAN, Hamparsum (1768-1839)

Kendi adıyla anılan notanın mücidi,
Osmanlı bestekârı ve mûsiki hocası.

İstanbul'un Beyoğlu semtinde doğdu. Aslen Harputlu bir Ermeni olan Serkis Limonciyan ile Gadarine Hanım'ın oğludur. Baba Hamparsum (Hampartzum), Hamparsum Ağa gibi isimlerle de tanınır. İlk öğreniminden sonra okumaya imkân bulamadığı için terzi çırağına başladı. Sesinin güzelliği sebebiyle bir taraftan da devrin mûsiki üstatlarından ders alarak kendini yetiştirdi ve Ermeni kiliselerinde mugannilik yapmaya başladı. Bu sırada mevlîhânelere devam edip Türk mûsikisini daha iyi tanıma ve öğrenme imkânı buldu. 1800 yıllarında Darphâne Emîni Hovhannes Çelebi Düzyan'la tanışması üzerine onun Kuruçeşme'deki yalısında yapılan mûsiki toplantılarına katılarak zamanın meşhur mûsikişinaslarını tanıdı. Galata'daki Lusavorçyan Mektebi'nde mûsiki dersleri verirken bir taraftan da Hasa başmimarı Krikor Amira Balyan'ın kâtipliğini yaptı. Bu arada III. Selim'in huzuruna kabul edilen Limonciyan'a yeni bir nota sistemi ortaya koyması için padişahın teşvikte bulunduğu anlaşılmaktadır.

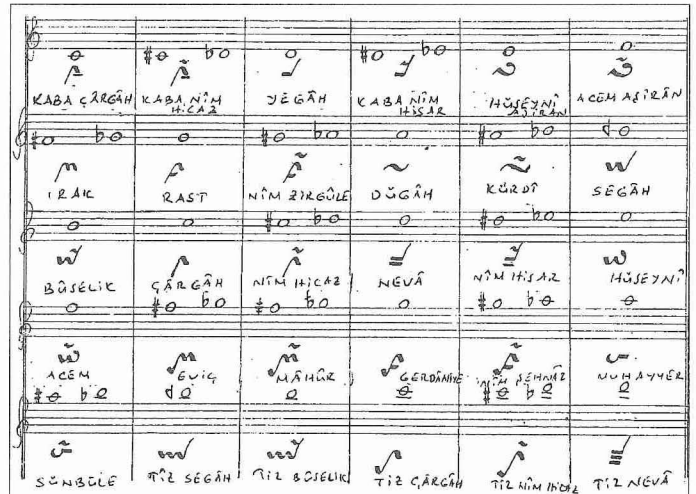
Bir süre Ağrı ve Kayseri'de bulunan Limonciyan, Şiraz'da iken İran mûsikisi üzerine araştırmalar yaptı. İstanbul'a döndükten sonra 1813-1815 yıllarında yeni bir nota sistemi geliştirdi. Limonciyan'ın bu nota sistemini sadece dört talebesine öğrettiği ve kendisi hayatta iken bu sistemi başkalarına öğretmeyeceklerine dair onlardan taahhütnâme aldığı söylenir. 1819'da aileden bazı kişilerin ölümüyle sonuçlanan olaylardan sonra Düzyanlar'ın

Hamparsum
Limonciyan

himayesi sona erdiği gibi Ermeni kiliselerinde kullanılan Bizans makamlarını değiştirmek istemesinden dolayı bazı Ermeni başmugannîlerin Limonciyan'a cephe alması üzerine mûsiki çalışmalarını bırakıp tekrar Krikor Balyan'ın kâtipliğini yürüttüyse de ardından Kumkapı'daki Mayr Varjarian (günümüzde Bezciyan Ortaokulu) Mektebi mûsiki hocalığına tayin edildi. Bir ara oğlu Zenop'la birlikte Galata'da bir depo açarak ticarete girdi, fakat mallarını taşıyan geminin Karadeniz'de batması yüzünden iflâs ederek yeniden mûsiki dersleri vermeye başladı. 1834'te sarraf Mıgırdîç Cezayirliyan'ın himayesinde Hasköy'e taşınarak hayatının bundan sonraki dönemini evinde ve Hasköy'deki Ermeni Mektebi'nde mûsiki dersleriyle geçirdi. 29 Haziran 1839 tarihinde öldü ve Beyoğlu'ndaki Surp Agop Ermeni Mezarlığı'na defnedildi.

Bestelediği eserler ve mûsiki hocalığının yanı sıra özellikle icat ettiği yeni nota yazısıyla Türk mûsiki tarihinin önemli simaları arasında yer alan Limonciyan ilk mûsiki bilgilerini Zenne Boğos ve Andon Çelebi Düzyan'dan aldı. Daha sonra Fener Rum Ortodoks Patrikhânesi'nde Tatavla-lı Onofrios'tan istifade etti. Hagop Çelebi

Hamparsum
notası
ve günümüz
nota
sistemindeki
karşılıkları